

Dictamen en relació amb la consulta formulada per un col·legi professional sobre la utilització del cens electoral per part d'una persona candidata a les darreres eleccions col·legials

Antecedents

Es presenta davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit del degà d'un col·legi professional en el que es demana que l'Autoritat emeti un dictamen per valorar si la utilització del cens electoral per part d'una persona candidata a les darreres eleccions col·legials pot suposar una vulneració de la legislació sobre protecció de dades.

En concret, exposa que, amb motiu de les eleccions al Col·legi del passat mes de juny, es va lliurar a les persones proclamades com a candidates una còpia del cens en la qual hi constaven les dades següents:

Numero de col·legiat.

Nom i cognoms.

Estat de col·legiació (exercent, no exercent i sense exercici).

Adreça professional (o el que haguessin comunicat, en el cas de les persones col·legiades "no exercent").

Població.

Província.

Telefon professional.

Fax professional.

Adreça de correu electrònic a efectes de comunicacions.

Seu de vot.

Seu de vot opcional.

Segons manifesta el Col·legi, en lliurar-se la còpia del cens, a través d'una memòria USB, les persones candidates van signar un document en el qual se les informava de les obligacions previstes a la vigent normativa, i es comprometien a utilitzar les dades facilitades únicament amb la finalitat de participar en el procés electoral del mes de juny de 2013, i s'obligaven a destruir o retornar-les al col·legi un cop finalitzat aquest.

El passat mes de desembre diverses persones van rebre un correu electrònic en el qual s'indicava textualment que: "*Estás recibiendo este email por ser miembro del Il·lustre Col·legi y estar incluido en el censo electoral para las elecciones del 2013*", amb informació que no es concreta a la consulta. A la vista d'això, el Col·legi demana que s'emeti un dictamen sobre si la utilització de les dades del cens per a fer aquestes trameses no vinculades al procés

electoral infringeix la normativa de protecció de dades i, en aquest cas, quin seria el tipus infractor i la sanció que es podria aplicar.

Analitzada la consulta, que no s'acompanya de cap altre documentació, i vist l'informe de l'Assessoria Jurídica emeto el següent dictamen:

Fonaments Jurídics

I

(...)

II

A la vista de la qüestió plantejada procedeix en primer lloc referir-se a la possibilitat que els col·legis professionals puguin cedir les dades del cens electoral a les persones proclamades candidates en les eleccions col·legials, als efectes que pugin dur a terme els actes de campanya electoral que considerin necessaris.

Aquesta Autoritat ha tingut ocasió de pronunciar-se sobre aquesta qüestió en diferents dictàmens (per exemple CNS 31/2012 o CNS 1/2014). En concret, en aquest darrer dictamen publicat al web d'aquesta Autoritat, es manifestava el següent:

“La Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (LOPD) considera cessió o comunicació de dades “qualsevol revelació de dades efectuada a una persona diferent de l'interessat” (article 3.i). Per tant, qualsevol comunicació de dades personals dels col·legiats -en aquest cas, la base de dades del cens electoral col·legial- per part del COEC constitueix una cessió de dades i, com a tal, li serà d'aplicació el règim general previst en l'article 11 de la LOPD.

Aquest precepte de la LOPD disposa que “les dades de caràcter personal objecte de tractament només podran ser comunicades a un tercer per al compliment de fins directament relacionats

amb les funcions legítimes del cedent i del cessionari amb el previ consentiment de l'interessat” (apartat 1). No obstant això, l'apartat 2 preveu excepcions a aquesta regla general que fa necessari el consentiment per poder comunicar les dades, entre d'altres, l'existència d'una llei o norma amb rang de llei que legítimi la comunicació o cessió (lletra a).

Atès que, per la informació de què es disposa, no sembla que es compti amb el consentiment de les persones afectades –totes les persones incloses en el cens- caldrà analitzar si la comunicació d'informació objecte de la consulta disposa d'una habilitació en una norma amb rang de llei que permeti dur-la a terme.

En aquest sentit, cal fer esment, d'entrada, a la Llei 7/2006, de 31 de maig, de l'exercici de professions titulades i dels col·legis professionals (Llei 7/2006). Aquesta llei, un cop establert que l'organització interna i el funcionament dels col·legis professionals han d'ésser democràtics

(article 45), estableix com a contingut mínim necessari dels Estatuts “la denominació, el règim de convocatòria i de constitució, la composició i el funcionament de l’òrgan de govern; la manera de designar, destituir i renovar llurs membres, i la durada del mandat d’aquests, d’acord amb l’article 51.1.” (article 47.e)).

Escau assenyalar que, en el cas examinat, si bé els Estatuts del Col·legi (...) dediquen el seu Títol VIII a regular “la participació dels col·legiats i col·legiades a la Junta de Govern i el règim electoral” no s’hi conté cap previsió específica pel que fa a l’elaboració del cens d’electors, a la seva actualització, publicitat o bé al règim d’accés a la informació personal que hi pugui constar.

Per tant, atesa la manca de previsions específiques en la normativa sectorial aplicable i a manca de consentiment dels afectats, per tal de facilitar l’accés a les dades del cens d’electors, caldria comptar amb altra norma amb rang de llei que l’habilités (article 11.2.a) LOPD).

En aquest sentit, es podria considerar aplicable al supòsit plantejat la Llei orgànica 5/1985, de 19 de juny, de règim electoral general (LOREG) com a norma supletòria, en la mesura que en els Estatuts examinats es preveu que aquest Col·legi professional es constitueix a l’empara de l’article 36 de la Constitució espanyola, de la Llei 7/2006, ja citada, i d’altres normes aplicables (article 1).

Als efectes que interessin, convé fer menció, en concret, a les previsions de l’article 41.5 de la LOREG:

“Los representantes de cada candidatura podrán obtener dentro de los dos días siguientes a la proclamación de su candidatura una copia del censo del distrito correspondiente, ordenado por mesas, en soporte apto para su tratamiento informático, que podrá ser utilizado exclusivamente para los fines previstos en la presente Ley. Alternativamente los representantes generales podrán obtener en las mismas condiciones una copia del censo vigente de los distritos donde su partido, federación o coalición presente candidaturas. Asimismo, las Juntas Electorales de Zona dispondrán de una copia del censo electoral utilizable, correspondiente a su ámbito. (...)”.

Aquest precepte de la LOREG habilitaria al Col·legi per proporcionar als candidats a les eleccions per cobrir els càrrecs de la seva Junta de Govern la còpia del cens un cop han estat proclamats com a candidats, sense necessitat d’obtenir el consentiment previ dels afectats, atès que la cessió estaria autoritzada en una norma amb rang de llei (article 11.2.a) LOPD).

IV

Dit això, cal fer avinent que, en aplicació del principi de qualitat (article 4.1 LOPD), les dades personals del cens d’electors a què els candidats tinguin accés han de limitar-se a aquelles que siguin estrictament necessàries, pertinents i adequades per donar compliment a la finalitat pretesa, en aquest cas, la tramesa d’informació electoral.

En aquest sentit, el Col·legi planteja, en el seu escrit de consulta, si la base de dades amb el cens electoral col·legial pot contenir les dades següents: nom, número de col·legiat, adreça

professional, telèfon professional i correu electrònic dels col·legiats. Aquestes serien, per tant, les dades que serien comunicades.

D'entrada, escau assenyalar que la Llei 7/2006 citada anteriorment, en concordança amb la Llei estatal 2/1974, de 13 de febrer, de Col·legis professionals, en la redacció donada per la Llei 25/2009, de 22 de desembre, obliga els col·legis professionals a facilitar les dades nom i cognoms, número de col·legiat, títols oficials i domicili professional a la seva finestra única (article 40 bis 2.a)). Per tant, part de les dades a què fa referència el Col·legi (nom, número col·legiat i adreça professional) serien accessibles per a qualsevol persona.

Més enllà d'això, cal tenir present que el conjunt de dades a què fa referència el Col·legi (nom, número de col·legiat, adreça professional, telèfon professional i correu electrònic dels col·legiats) formen part del que la normativa de protecció de dades de caràcter personal considera com a fonts accessibles al públic.

D'acord amb l'article 3.j) de la LOPD s'entén per fonts accessibles al públic "els fitxers que poden ser consultats per qualsevol persona, sense que ho impedeixi una norma limitativa o sense altra exigència que, si s'escau, l'abonament d'una contraprestació. Només es consideren fonts d'accés públic el cens promocional, els repertoris telefònics en els termes que preveu la normativa específica i les llistes de persones que pertanyen a grups de professionals que continguin únicament les dades de nom, títol, professió, activitat, grau acadèmic, direcció i indicació de la seva pertinença al grup. Així mateix, tenen el caràcter de fonts d'accés públic els diaris i els butlletins oficials i els mitjans de comunicació."

En relació, en concret, amb les llistes de persones que pertanyen a grups de professionals, cal assenyalar que l'article 7.1.c) del Reglament de desplegament de la LOPD (RLOPD), aprovat pel Reial decret 1720/2007, de 21 de desembre, ha ampliat la informació que pot formar-hi part.

Segons aquest article tenen la consideració de fonts accessibles al públic "les llistes de persones pertanyents a grups de professionals que continguin únicament les dades del nom, títol, professió, activitat, grau acadèmic, adreça professional i indicació de la seva pertinença al grup. L'adreça professional pot incloure les dades del domicili postal complet, número telefònic,

número de fax i adreça electrònica. En el cas dels col·legis professionals, es poden indicar com a dades de pertinença al grup les de número de col·legiat, data d'incorporació i situació d'exercici professional".

L'article 6.2 de la LOPD estableix que es poden tractar sense consentiment de les persones afectades, les dades que figurin en fonts accessibles al públic, quan el seu tractament sigui necessari per a la satisfacció d'un interès legítim perseguit pel responsable del fitxer o pel del tercer a qui es comuniquin les dades, sempre que no es vulnerin drets i llibertats fonamentals de l'interessat.

Per tant, en la mesura que les dades del cens d'electors coincideixin amb les dades incloses al llistat de col·legiats del Col·legi, es podria facilitar l'accés al conjunt d'aquesta informació i les terceres persones -com seria el cas de les candidatures- que hi accedeixin podrien emprar-les

per a la consecució d'un interès legítim –com seria el cas de la tramesa d'informació electoral- sempre que no es vulnerin drets fonamentals de les persones afectades.”

En el cas que ens ocupa consta que a més de les dades que poden formar part de la font accessible al públic relativa al llistat de professionals, el cens inclou també informació relativa a la seu de vot. Cal entendre que amb aquesta expressió s'està fent referència a la possibilitat que, d'acord amb els Estatuts del Col·legi es pugui exercir el vot a la seu de les delegacions territorials. Atesa aquesta previsió estatutària, i la rellevància que aquesta informació pot tenir per a les candidatures proclamades, es considera adequada a la normativa de protecció de dades de caràcter personal.

III

Ara bé, malgrat la possibilitat exposada de lliurar una còpia del cens a les candidatures proclamades, cal tenir en compte que la còpia del cens que es lliura només pot utilitzar-se per a la finalitat específica per a la qual ha estat lliurada, això és, la seva utilització durant el procés electoral com a mecanisme per facilitar la comunicació entre les persones candidates i la resta de persones col·legiades durant el període de campanya electoral i l'exercici de les seves facultats durant el procés electoral. Així es deriva de l'article 4.2 de la LOPD, en virtut del qual, *“Les dades de caràcter personal objecte de tractament no es poden utilitzar per a finalitats incompatibles amb aquelles per a les quals les dades hagin estat recollides.”*

En aquest sentit, es valora positivament la utilització, en el moment de lliurar les dades, d'una clàusula com la referida a la consulta, mitjançant la qual les persones candidates es comprometen a no utilitzar el cens amb altres finalitats diferents a la participació en el procés electoral de què es tracti.

Pel que es descriu a la consulta, les dades del cens han estat utilitzades per una de les persones candidates, un cop acabat el procés electoral, amb la finalitat de trametre per correu electrònic a diversos col·legiats diferent informació que no es concreta. Pel que s'exposa, s'ha pogut detectar que les dades de contacte emprades es corresponien a les del cens electoral i no a les que figuren a la Guia professional i que es poden consultar a la finestreta única. En l'enunciat de la consulta s'arriba a aquesta conclusió a través de diferents elements:

- a) La informació inclosa en els mateixos correus on s'indicava *“Estás recibiendo este email por ser miembro del Il·lustre Col·legi y estar incluido en el censo electoral para las elecciones del 2013”*.
- b) L'adreça de correu que s'inclou al cens –correu a efecte de comunicacions- pot ser diferent de la que figuri a la finestreta única.
- c) S'ha constatat que algunes dades utilitzades en el correu no formen part actualment del llistat de col·legiats, però sí que formaven part del cens facilitat en el moment de la proclamació de les candidatures.

A la vista d'aquestes circumstàncies, i sens perjudici que la comprovació de la realitat dels fets descrits i la seva qualificació jurídica s'haurien de dur a terme, si escau, en el si d'un

procediment sancionador, cal concloure que els fets descrits podrien ser constitutius d'una infracció greu tipificada a l'article 44.3.c) de la LOPD "Tractar dades de caràcter personal o utilitzar-les posteriorment amb conculcació dels principis i les garanties que estableixen l'article 4 d'aquesta Llei i les disposicions que el despleguen, excepte quan sigui constitutiu d'infracció molt greu", en relació amb el principi de finalitat recollit a l'article 4.2 de la LOPD.

L'article 45.2 de la LOPD estableix que les infraccions greus es poden sancionar amb una multa de 40.001 a 300.000 €.

En qualsevol cas, cal fer notar que l'autoritat competent per a la tramitació d'un eventual procediment sancionador per aquest motiu no seria aquesta Autoritat sinó l'Agencia Española de Protección de Datos, atès que aquesta Autoritat exerceix les seves competències, entre d'altres, respecte les corporacions de dret públic que exerceixen les seves funcions exclusivament a l'àmbit de Catalunya, però no respecte els fitxers i els tractaments que duguin a terme els seus col·legiats (art. 3 de la Llei 32/2010).

D'acord amb les consideracions fetes en aquests fonaments jurídics en relació amb la consulta plantejada pel degà d'un col·legi professional sobre la utilització del cens electoral per part d'una persona candidata a les darreres eleccions col·legials, es formulen les següents

Conclusions

La utilització del cens electoral lliurat a les persones candidates proclamades amb motiu de la realització d'unes eleccions als òrgans de govern del Col·legi, per a una finalitat aliena a l'esmentat procés electoral, no s'adequa al principi de finalitat establert a l'art. 4.2 de la LOPD.

Aquests fets podrien ser constitutius d'una infracció greu tipificada a l'article 44.3.c) de la LOPD, en relació amb el principi de finalitat recollit a l'article 4.2 de la mateixa Llei orgànica, que pot sancionar-se amb una multa de 40.001 fins a 300.000 €.

Barcelona, 14 de febrer de 2014